

Hoofdstuk 1

Thea

1938-1956

Thea. Thea de Bruin. De grijze muis onder de namen. Ze was vernoemd naar de vroeg overleden zus van haar moeder die voluit Dorothea had geheten. Waarom was er niet gekozen voor het veel leukere Doortje? Ze voelde zich nu eenmaal meer een Doortje dan een Thea. Als ze erover begon bij haar moeder, zei die gekwetst dat ze vereerd zou moeten zijn met de naam van haar tante. Maar het was een tante die zij nooit had gekend én die de mogelijkheid had gehad om zelf te kiezen welk deel van de naam Dorothea zij het meest bij haar vond passen. Het zei haar genoeg dat dat Thea was geworden. Saaie trut.

Haar tweede doopnaam bood ook al geen soelaas: Grietje, naar een zus van haar vader. Thea Grietje de Bruin. *Boerentrien in opleiding* hadden ze wel op haar geboortekaartje kunnen zetten. Als haar ouders tenminste nog de moeite hadden genomen om de wereld te laten weten dat hun achtste kind geboren was. Maar er was werk aan de winkel en zo begon haar leven: niet belangrijk genoeg om aangekondigd te worden. Zelfs het predicaat ‘onze jongste,’ met het gekroel en de verwennerij dat daarbij hoorde, had haar niet toebehoord. Na haar was er nog een broertje geboren dat met zes maanden was overleden. Wiegedood had ze op latere leeftijd van haar zussen gehoord. Nico’tje had hij geheten en hun moeder was ziek geweest van verdriet. Hun vader had de oudere kinderen op het hart gedrukt het er nooit met hun moeder over te hebben. Het had voor haar veel verklaard van de bedrukte sfeer die ze als kind had ervaren, maar die haar pas was opgevallen toen ze bij vriendinnetjes thuis ging spelen. Daar waren moeders die lachten en grapjes maakten. Die haar – terwijl ze niet eens hun eigen dochter was – een aai over haar bol gaven.

Het liefst speelde ze bij Ria. Ria’s moeder droeg schorten met bonte kleuren, had een lief en rommelig gezicht vol sproeten en losse pieken

haar. Ze was óf bezig in de keuken, óf zat achter haar naaimachine. Ze gaf Ria en haar vaak losse lapjes die ze om beurten aan elkaar mochten naaien op de machine. Toen ze een jaar of twaalf waren, had Ria's moeder hen geleerd om zelf kleren te maken; met radeerpatronen, doorlussen en al. Thea was er veel handiger in geweest dan Ria en had zelfs een keer een jasje mogen maken. Maar toen ze geld aan haar moeder vroeg om stof te kopen, had die gezegd dat ze helemaal geen extra jas nodig had en dat het nu maar eens afgelopen moest zijn met die bezoeken aan Ria. Stampvoetend had zij haar toen gevraagd waarom ze eigenlijk acht kinderen had genomen als ze er toch niets voor over had? Ze waren toch niet katholiek, of wel soms? Haar moeder had haar zo'n harde en onverwachte pets op haar wang gegeven, dat ze bijna vergat te huilen.

'Thea, kom maar even mee naar de schuur,' had haar vader gezegd, een zachtaardige man die hen eigenlijk zelden strafte. Ze moest gaan zitten op een houtkrat. Hij stond met zijn rug naar haar toe, leunde op de werkbank en keek door het smalle raampje naar de keuken waar haar moeder waarschijnlijk bezig was met de aardappels.

'Je moeder heeft het moeilijk, meisje,' zei hij. 'Je moet een beetje lief voor haar zijn. Je bent altijd maar zo'n opgewonden standje!'

'Ja maar, vader...'

'Nee meisje, ik wil dit keer echt niet worden tegengesproken. Je bent ondertussen oud en wijs genoeg om te weten wat je wel en wat je niet kan zeggen.' Hij draaide zich om en keek haar met zijn vriendelijke en intens verdrietige gezicht aan.

Tranen stroomden ineens over haar gezicht.

'Ja, meisje, de wonden van het geweten sluiten zich alleen onder de tranen van het berouw,' zei hij op serieuze toon.

Ze had 'sorry voor zonet' gemompeld toen ze door de keuken naar de huiskamer liep.

's Avonds vond ze een oude, maar nog goede paardendecken opgevouwen op haar kussen. Het was een prachtig warm jasje geworden, maar in de vleugjes schuurlucht die eruit op bleven stijgen, zat ook altijd het verdrietige gezicht van haar vader verstopt.

De volgende grote confrontatie die ze zich goed herinnerde, ging over de schoolkeuze na de lagere school. Ze wist dat ze slim was; ze was altijd als één van de eersten klaar met rekenen en taal en mocht klusjes doen voor de bovenmeester. Ria, die minder goede cijfers had op haar rapport, ging naar de hbs. Dat wilde zij ook.

‘De mulo?’ Ze spuugde het woord bijna uit. ‘Jullie denken toch zeker niet dat ik naar de mulo ga als ik makkelijk naar de hbs kan? Ik hoor bij de slimsten van de klas! Ik zou zelfs wel naar het gymnasium kunnen als dat niet zo ver fietsen zou zijn.’

Haar vader had zijn irritatie niet kunnen verbergen.

‘Zo, zo, dametje. Het gymnasium hè? Ik geloof dat jij niet in de gaten hebt hoe het werkt in dit gezin. Misschien is die mulo toch niet zo’n goed idee. Als jij het zo hoog in je bol hebt, vind ik het beter dat je naar de huishoudschool gaat om daar wat lesjes tevredenheid te leren.’

Hij had het doorgezet, maar had gezien dat ze uit verveling steeds vaker met boeken uit de bibliotheek op de meisjesslaapkamer te vinden was. Aan het eind van het schooljaar had hij haar bij zich geroepen en gezegd dat de ze het nieuwe schooljaar naar de mulo mocht. Ze had natuurlijk blij moeten zijn, maar was zo woest geweest dat ze had geroepen dat hij kon stikken in z’n mulo. Ze haalde het diploma van de huishoudschool met slordige zesjes, aangebrande ovenschoteltjes, scheef gestikte naden en brandplekken op haar strijkwerk.

Haar uiterlijk was net zo doorsnee als haar naam: blond, blauwe ogen en een gemiddeld postuur. Wel aardig om te zien, maar zelden zou een jongen zijn hoofd omdraaien als ze langsliep. Ze had wel eens sjans, maar voordat ze Herman was tegengekomen, had ze nog nooit wat met een jongen gehad. Herman was zachtaardig; een sinjeur, vonden haar broers. Of ze niet beter door kon zoeken naar een echte vent? Maar zij vond zijn gemanicuurde handen en verzorgde kleding een verademing. Ze had alleen al met hem willen trouwen om zijn achternaam: de Viruly. Wat zou ze daar van opknappen! Ze had al een schriftje waarin ze haar nieuwe handtekening oefende: Thea de Viruly, mevrouw De Viruly. Zelfs in de variant ‘Thea de Viruly – de Bruin’ voelde het alsof haar saaie naam met een sjiek laagje poedersuiker werd bestrooid.

Hij had Franse voorouders. Gevluchte Hugenoten, maar hij was gewoon Nederlands Hervormd. Dat waren ze bij Thea thuis ook, maar er werd eigenlijk zelden naar de kerk gegaan. Zij had zich door een paar vriendinnen laten overhalen om op het kerkkoor te gaan. Daar had ze Herman ontmoet. Hij had een prachtige heldere tenor en mocht vaak de solo's ...